

การพัฒนาระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา The Development of Instructional Course Evaluation System for Institution under the Commission of Vocational Education

ชัยยศ ดำรงกิจโกศล¹
ฟิลิฐ เมธาภัทร²
ไพโรจน์ สิริยากร³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและประเมินระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา และ 2) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัยได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนากระบวนการประเมินฯถูกประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประเมินฯมีระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก ส่วนขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมถูกประเมินโดยใช้แบบจำลอง CIPP Model มีผลการวิจัยดังนี้ ด้านการประเมินบริบทพบว่าหัวข้อเรื่องในการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์การฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันในระดับสอดคล้องสูง และมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่าแบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในระดับสอดคล้องสูง แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า 0.70 ในทุกรายการ และจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.45/81.94 ส่วนคะแนนด้านปฏิบัติมีค่าเฉลี่ย 77.885 ด้านการประเมินกระบวนการพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.05/83.39 ส่วนคะแนนด้านปฏิบัติมีค่าเฉลี่ย 82.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้งสองด้าน และสุดท้ายด้านการประเมินผลผลิต พบว่าในภาพรวมผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าระบบการประเมินหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ : ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ผู้ประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แบบจำลอง CIPP Model

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop and assess the course evaluation system for vocational education and 2) to develop and assess the training program for instructional course evaluator. The research started with the development of course evaluation system assessed by the specialists. For the system assessment results, the specialists rated the appropriateness of the system and the utilization possibility at the high level. For the training program development step, the training program was validated by CIPP Model. For context evaluation, the specialists rated the congruence between topics and training behavior at high level of congruence and the appropriateness of the training topics at very high level. For the input evaluation, the congruence between behavioral objective and the test was at high level while the reliability of the test was higher than 0.70 at every topics. Moreover, in try-out step, the achievement score with the exercise score at 83.45/81.94 and the practical part gained 77.885 were acquired. For the process evaluation, the training program reached the efficiency of 85.05/83.39 while the practical part gained 82.36. Both were higher than the set criteria. Finally for the output evaluation, all instructional course evaluation participants rated the appropriateness of the system at high level

Keywords : Instructional Course Evaluation System, Instructional Course Evaluator,
Training Course Development, CIPP Model

1. บทนำ

การจัดการศึกษาถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเนื่องจากการจัดการศึกษา โดยตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จนถึงระดับปริญญาตรีจะมีความผูกพันอยู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจตลอดมา ซึ่งจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้มีความต้องการกำลังคนทางด้านช่างอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก จากรายงานศึกษาความต้องการและแนวโน้มในอุตสาหกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สรุปว่า มีความต้องการกำลังคนระดับ ปวช. และ ปวส. เป็นจำนวนมาก สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้จัดการศึกษาที่มุ่งเตรียมคนให้มีความรู้ ความคิด ทักษะ ความชำนาญมีสมรรถภาพทางเทคโนโลยี มีเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในสาขาที่ได้ศึกษา มาในระดับต่างๆ ซึ่งเป็นการให้เนื้อหาวิชา ทักษะ และค่านิยม แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อประมวลกันแล้วนั้นก็จะเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน (ฮาร์ง บัวศรี, 2543) ซึ่งรวมเรียกว่า “หลักสูตร” เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าวสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำหลักสูตรจากส่วนกลางมาจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามผลการวิจัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) พบว่าผู้จบการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หรือไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร และเนื้อหาสาระที่เรียนไม่ตรงกับการใช้งานหรือการปฏิบัติงานจริง ไม่ทันสมัย ไม่ก้าวทันความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น โดยการจะทำให้หลักสูตรสามารถผลิตผู้จบการศึกษาตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการได้เป็นอย่างดีนั้นจะต้องมีการประเมินหลักสูตร และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547) ที่กล่าวว่าตามหลักการพัฒนาหลักสูตร มีความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบ/ประเมินหลักสูตรที่นำมาใช้ เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรตั้งนั้นเมื่อมีการนำหลักสูตรมาใช้ไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้นยังไม่ปรากฏไม่มีระบบและเกณฑ์ที่ชัดเจนในการประเมินหลักสูตรโดยสถานศึกษา (ทิพวรรณ สายพิน, 2546) นอกจากนี้ยังพบว่าไม่ปรากฏหลักฐานในการประเมินหลักสูตรแม้จะมีการดำเนินการไปจนครบวงจรของหลักสูตร และมีนักศึกษาที่จบหลักสูตรแล้ว (ปฏิพัฒน์ แก้วมูล, 2546)

ทำให้ไม่ทราบถึงผลการใช้หลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวเพื่อให้สถานศึกษามีข้อมูลเพื่อสามารถนำไปปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรรายวิชา ให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ทันเวลาอย่างต่อเนื่อง (Dynamic) และทราบถึงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น และสามารถปรับปรุง บุคลากรทางการศึกษา ครูผู้สอน วิธีการเรียนการสอน เอกสารการสอน สื่อการสอน เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรมาจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาและประเมินระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา

3. สมมติฐานของงานวิจัย

3.1 ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากขึ้นไป

3.2 หลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

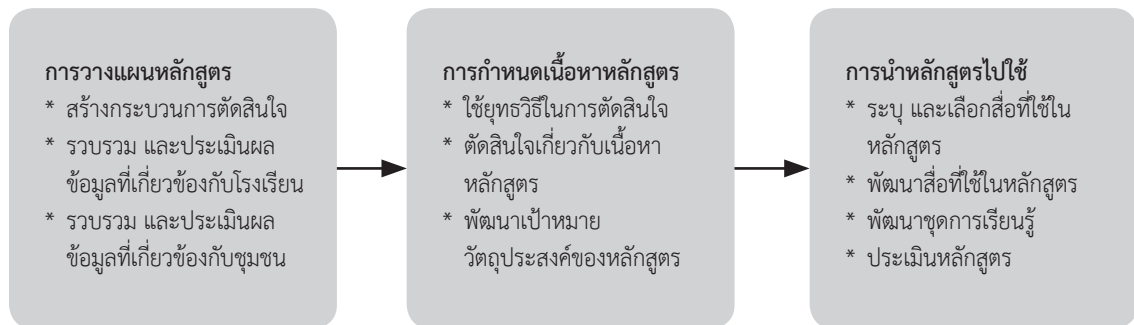
4. การทบทวนวรรณกรรม

4.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินหลักสูตรนั้นมีนัยการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้ วิชัย (2537) ให้นิยามว่า เป็นการพิจารณาคุณภาพของหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยอาศัยผลจากการวัดในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยสามารถทำได้ 3 ระยะคือ ระยะก่อนโครงการ คือระยะสร้างและพัฒนาหลักสูตร ระยะระหว่างโครงการคือ ระยะการนำหลักสูตรไปใช้ และระยะหลังโครงการคือ ระยะติดตามประเมินหลักสูตรทั้งระบบและใจทิพย์ (2539) ให้ความหมายว่าเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจหาข้อบกพร่องหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นหรือตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ ซึ่งการประเมินหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังจะเห็นได้ว่าในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาหลายๆ

ท่านจะมีกระบวนการประเมินหลักสูตรอยู่ด้วยเสมอ เช่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการอาชีวะและเทคนิคศึกษา ของ Finch, R. Curtis and Crunkilton, R. John (1979) ที่แสดงในภาพที่ 1 ที่แสดงให้เห็นว่ามีเมื่อมีการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้หลักสูตรและนำกลับไปปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีไว้เพื่อพิจารณาคุณภาพหลักสูตร โดยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำมาใช้ตัดสินใจข้อบกพร่องหรือปัญหา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

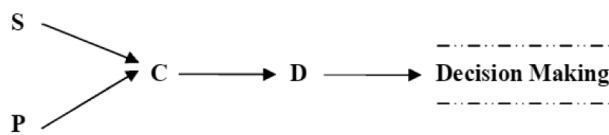

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการอาชีวะและเทคนิคศึกษา

4.2 รูปแบบการประเมิน

นักการศึกษาได้แบ่งรูปแบบการประเมินไว้หลายแบบ โดยแต่ละแบบมีแนวคิด ทฤษฎี เหตุผล และวิธีการประเมินที่มีผู้สนับสนุนนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการประเมินตามความคิดของแต่ละบุคคลและกลุ่มอาชีพตามความ

เหมาะสมกับสภาพการณ์ของปัญหาที่จะประเมินต่างกันไป ดังเช่นรูปแบบการประเมินของ Provus (ศักดิ์ศรี ปานะกุล, 2542) ที่ใช้การเปรียบเทียบผลการประเมินกับเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น โดยสามารถสรุปกระบวนการเปรียบเทียบดังกล่าวได้ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 สรุปกระบวนการการเปรียบเทียบของ Provus

จากรูปแบบการประเมินของ Provus สรุปได้ว่าการจะประเมินสิ่งใดจะต้องเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลของสภาพจริงหรือสิ่งที่เกิดขึ้น (P) จากนั้นนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ (S) เพื่อค้นหาความแตกต่างที่เกิดขึ้น (D) ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นกับเกณฑ์เพื่อทำการตัดสินใจ (Decision Making) ต่อไป

นอกจากรูปแบบการประเมินของ Provus แล้วยังมีรูปแบบการประเมิน IPO (พิสิฐ เมธาภัทร, 2549) ประกอบไปด้วยการประเมินใน 3 ส่วนได้แก่ Input, Process และ

Output โดยในการประเมิน 3 ด้านดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อออกแบบโครงการ
2. กระบวนการ (Process) เพื่อประเมินขั้นตอนในการดำเนินการตามโครงการ
3. ผลผลิต (Output หรือ Product) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ตามโครงการ

จากรูปแบบการประเมินผู้วิจัยนำรูปแบบการประเมิน IPO และรูปแบบการประเมินของ Provus มาประยุกต์ใช้

พัฒนาระบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา โดยนำรูปแบบ IPO ไปประยุกต์ใช้กับการประเมินก่อนสอน ขณะสอน และหลังสอนในการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ ส่วนรูปแบบการประเมินของ Provus ใช้เพื่อกำหนดว่าการประเมินจะต้องนำผลที่ประเมินได้ไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อทำการตัดสินใจปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาต่อไป

4.3 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

พิสิฐ (2549) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมไว้ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจะเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมจากนั้นออกแบบหลักสูตรและกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมนี้เองจะเป็นตัวกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งมีส่วนประกอบคือเนื้อหา สื่อ กิจกรรมการจัดฝึกอบรม การประเมินผล โดยหลังจากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจะต้องมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ (Try-Out) และนำไปใช้เก็บข้อมูล (Implementation) ต่อไปโดยจะต้องมีการประเมินผลและสรุปผลการฝึกอบรมเป็นลำดับสุดท้าย เพื่อนำผลมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

4.4 การหาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม ชัยยงค์ และคณะ (2520) ได้พิจารณาจากการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมไว้ 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และ E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

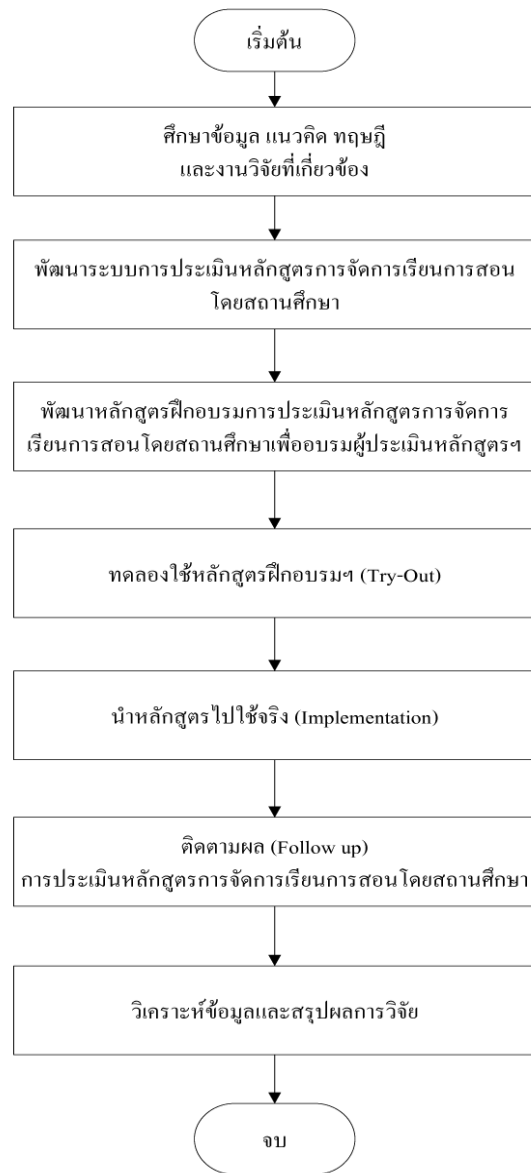
1. ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) คือ การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องของผู้เข้าอบรม ได้แก่ การประกอบกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งงานมอบหมาย และงานอื่นๆ ที่กำหนดไว้ โดยนำคะแนนทั้งหมดหาค่าเฉลี่ย แล้วเทียบส่วนเป็นร้อยละ

2. ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายโดยพิจารณาจากการทดสอบหลังเรียนทำโดยนำคะแนนทั้งหมดหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนเป็นร้อยละ

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

5.1 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปได้ดังในภาพที่ 3 โดยในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการศึกษา

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนการวิจัย

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยสามารถแบ่งตามขั้นตอนการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นตอนของการพัฒนาระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรข้างอุตสาหกรรมจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาโดยมีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวอย่างน้อย 5 ปี โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ขั้นตอนการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ (Implementation) มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนในหลักสูตรวิชาชีพสาขาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนในรายวิชาของหลักสูตรวิชาชีพสาขาช่างอุตสาหกรรม ไม่นต่ำกว่า 5 ปี หรือเป็นหัวหน้าสาขา หรือเป็นผู้สอนที่มีระดับวิทยฐานะตั้งแต่ ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 25 คน

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งตามขั้นตอนการวิจัยได้ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนของการพัฒนาระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาได้แก่ แบบประเมินระบบการประเมินหลักสูตรฯ ซึ่งจะใช้เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model มีดังนี้

การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) มีเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1. แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างหัวข้อเรื่องในการฝึกอบรมและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และ 2. แบบประเมินความเหมาะสมของหัวข้อเรื่องของการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) มีเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1. แบบประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของหลักสูตรฝึกอบรม, ความสอดคล้องระหว่างหัวข้อการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม, ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบ

การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) มีเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ 2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3. แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นของการจัดฝึกอบรม

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ประกอบด้วยเครื่องมือต่างๆ ดังนี้ 1. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประเมินหลักสูตร 2. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา

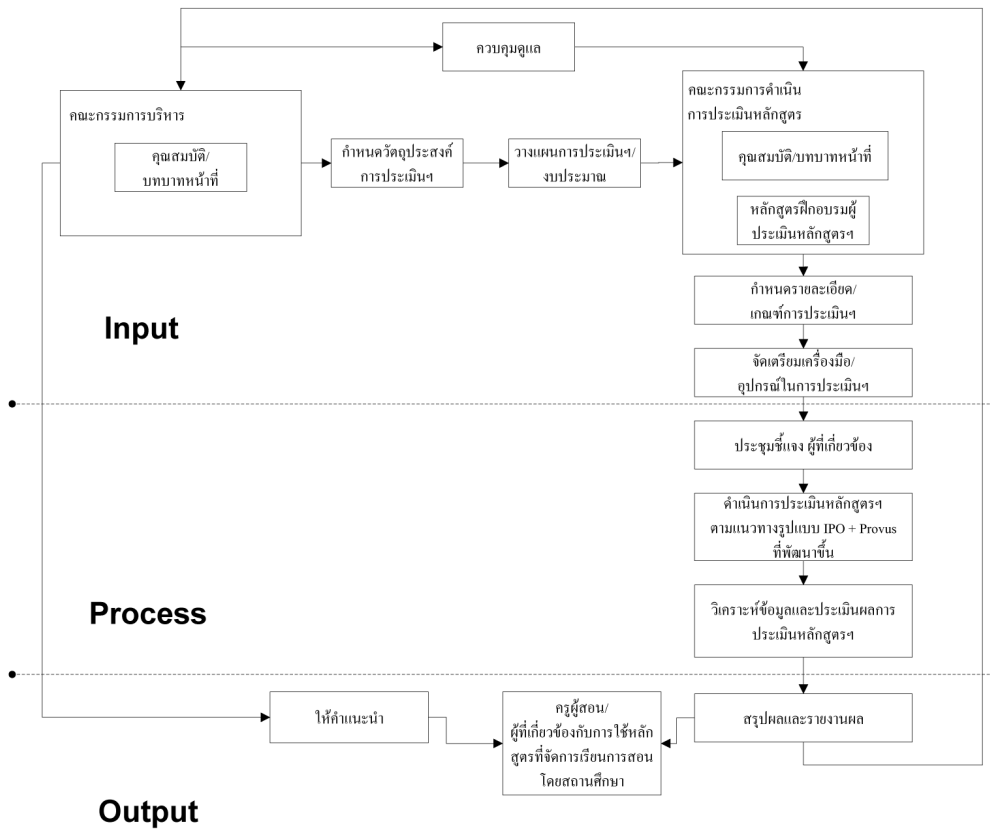
5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ค่าต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม, ค่าดัชนีความสอดคล้อง, ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ

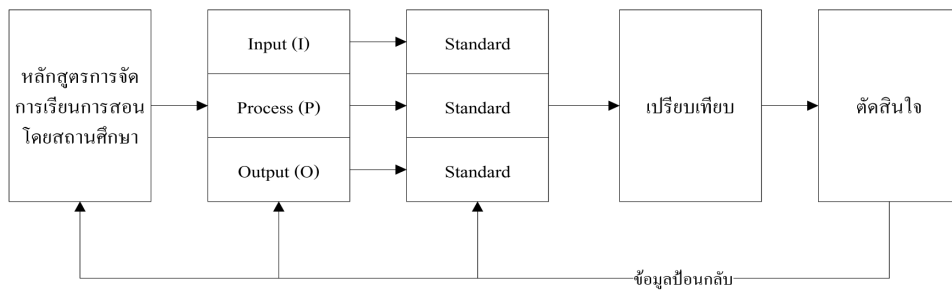
6. สรุปผลการวิจัย

6.1 การประเมินระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา

ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษามุ่งองค์ประกอบในภาพรวม แสดงไว้ในภาพที่ 4 ระบบดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนการประเมินหลักสูตรฯ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลักๆ คือขั้นตอน Input Process และ Output นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึง คณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประเมินหลักสูตรฯ แนวทางการประเมินหลักสูตรฯ เป็นต้น โดยที่แนวทางการประเมินหลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน IPO และรูปแบบการประเมินของ Provus แสดงไว้ในภาพที่ 5

ภาพที่ 4 แสดงระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาเมืองค์ประกอบในภาพรวม

ภาพที่ 5 แนวทางการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน IPO และ Provus

แนวทางการประเมินดังกล่าวจะมุ่งเน้นไปที่การประเมินกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน โดยประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนใน 3 ด้านได้แก่ ด้าน Input Process และ Output เช่นการประเมินความพร้อมของบุคลากร สถานที่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน เทคนิควิธีการสอน เอกสารประกอบการสอน วิธีการ

วัดผล ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน โดยนำผลที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามระบบการประเมินของ Provus

ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โดยสถานศึกษาดังกล่าวถูกประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาในภาพ

รวมมีความเหมาะสมในระดับมาก รวมทั้งมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมินในระดับมากเช่นกัน

6.2 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model

การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ในภาพรวมหัวข้อเรื่องในการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์การฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันในระดับสอดคล้องสูง และในภาพรวมหัวข้อเรื่องในการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความสอดคล้องในระดับความสอดคล้องสูงในทุกรายการ ขณะที่ความสอดคล้องระหว่างหัวข้อการฝึกอบรมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมพบว่ามีความสอดคล้องในระดับความสอดคล้องสูงในทุกรายการ และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กับแบบทดสอบมีความสอดคล้องสูงในทุกรายการ และจากผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยดังนี้คือ 83.45/81.94 ขณะที่คะแนนด้านปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยดังนี้ 77.885 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่ามากกว่า 0.7 ทุกรายการ

การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) การหาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมจากการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการจัดการฝึกอบรมได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยดังนี้คือ 85.05/83.39 ขณะที่คะแนนด้านปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยดังนี้ 82.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 และ 75 ทั้งสองด้าน โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมต่อการจัดการฝึกอบรมในภาพรวมว่ามีระดับความเหมาะสมมาก

การประเมินผลผลิต (Output Evaluation) การประเมินการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรมที่ปฏิบัติหน้าที่ในเป็นผู้ประเมินหลักสูตรพบว่าสามารถผ่านการประเมินการปฏิบัติงานการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 96

ขณะที่ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประเมินหลักสูตร, และผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียน

การสอนโดยสถานศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58 และ 4.68 ตามลำดับ) ขณะที่ทางครูผู้สอนและผู้เรียนมีความเห็นว่ระบบมีความเหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.43 และ 4.24 ตามลำดับ) โดยมีรายการประเมินจากผู้ประเมินหลักสูตรที่ว่า “ข้อมูลที่ได้จากการประเมินฯ ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ทันเวลาอย่างต่อเนื่อง (Dynamic)” เป็นรายการที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งรายการดังกล่าวเป็นรายการที่ระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมในระดับมากและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งพบว่าเมื่อได้มีการนำระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาไปทดลองใช้ในสถานศึกษาเป้าหมายพบว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่ระบบการประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษานั้นก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นกัน จากรายการประเมินที่ว่า “ข้อมูลที่ได้จากการประเมินฯ ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อตัดสินใจในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ทันเวลาอย่างต่อเนื่อง (Dynamic)” ในระดับค่าความเหมาะสมเฉลี่ยมากที่สุดนั้นก็ตรงกับ สงบ (2542) ที่กล่าวว่า กระบวนการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการตรวจสอบประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีจุดเด่น จุดด้อยปานใด และมีข้อบกพร่องใดๆ ที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การจะทราบได้ถึงจุดเด่น จุดด้อย หรือข้อบกพร่องใดๆ ของหลักสูตรก็จะต้องทำด้วยการประเมินหลักสูตร รวมถึงตรงกับ สงัด (2528) การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีในประสบการณ์จริงเพียงใด มีส่วนไหนเป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร โดยมากหากพบข้อบกพร่องในระหว่างการใช้หลักสูตรก็มักจะได้รับการแก้ไขโดยทันที เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนบางส่วนจากทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

9. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร หลักการ
สอนและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ,
2539.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. ระบบสื่อการสอน.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ทิพวรรณ สายพิณ. การประเมินหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2538 สาขาวิชา
ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ระบบทวิภาคี ในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนา
หลักสูตรและการเรียนการสอน สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี,
2546

อ่ำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและ
พัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ธนัชากรพิมพ์, 2543.

ปฏิพัฒน์ แก้วมูล. การประเมินหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2540
สาขาวิชาช่างยนต์ ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา
เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
วิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน สถาบันราชภัฏ
อุบลราชธานี, 2546

พิสิฐ เมธามัทธ. เอกสารคำสอนวิชา 200401 การ
พัฒนาหลักสูตรอาชีวะและเทคนิคศึกษา. ภาควิชาครุศาสตร์
เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2549.

วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการ
เรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการ
พิมพ์, 2537.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. การประเมินหลักสูตร.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

สงัด อุทรานนท์. พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เซ็นเตอร์พับลิเคชั่น, 2528.

สงบ ลักษณะ. “ปฏิรูปหลักสูตร” ปฏิรูปการศึกษา.
ปีที่ 1 ฉบับที่ 12 (1-15 มีค.), 2542.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการ
ติดตามการดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษาของ
รัฐบาลครบรอบปีที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2547

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการ
วิจัยการศึกษาแนวทางการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษา
และเทคโนโลยีตามความต้องการของประเทศ : กรณีศึกษา

ประเภทอุตสาหกรรม. สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิก, 2552.

ภาษาอังกฤษ

Finch, R. Curtis and Crunkilton, R. John.
Curriculum Development in Vocational and
Technical Education : Planning, Conternt and
Implementation. 2nd ed. U.S.A. : Allyn and Bacon,
Inc., 1979.